

«Det var en gang et menneske» fremstår som en svært særegen opplevelse.

Det vanlige livet

Festspillene
i Bergen

Nils Olav Sæverås
KOMMENTAR

Prosjektet «Det var en gang et menneske» ble påbegynt allerede under fjorårets festspill. Da satt regissøren og skuespilleren Vibeke Flesland Havre i en vogn midt i byen – på Festplassen – og tok imot folk som ville fortelle sine livshistorier. Elleve av disse historiene, skjebnene og bitene av levd liv ble valgt ut, med dem som selv har gjennomlevd og gjennomgått historiene som fortellere på scenen. Det viser seg at de definerende livsopplevelsene ofte handler om sorg, savn og tapte muligheter, men slett ikke utelukkende. Det handler også om mestring, valg og noen ganger om at det aldri er for seint.

«Det var en gang et menneske» har hentet inspirasjon fra borgerteater-forestillinger i Tyskland og Danmark, men selv om konseptet dermed ikke er helt nytt, så fremstår den bergenske versjonen som en svært særegen opplevelse. Unik virker ikke som et for stort ord. Det har å gjøre med utvalget til regissør Flesland Havre, der hun har funnet frem til et utvalg opplevelser, erfaringer og mestringsstrategier som fanger noe av spennet i det å være menneske. Vi møter mennesker

som kan fortelle både om nedturer og om pågangsmot.

Det handler også om det man kan kalle særegheter, men fremført på en måte som absolutt utvider aksepten for at det kan finnes mange måter å være menneske på. Som når musikkstudenten Morten forteller at «jeg fikk diagnosen Aspergers light. Synd med den 'lighten'. Jeg ville heller hatt det skikkelig».

Klaus, derimot, har ingen slike opplevelser. Han forteller i stedet brokker fra et lettere bohemske liv og er selve begrunnelsen for nattklubb-scenografien, noe som gir et varietepreg og en fin motvekt til det dystre i noen av fortellingene. Kvinnene, i flertall som ni av elleve fortellere, utleverer seg selv enda mer. Ofte sårt, aldri platt og aldri sutrete, selv om det styrker forestillingen at betroelsene også i noen scener møter motstand.

Festspillene nærmer seg slutten. Likevel er det å håpe at samarbeidspartner Den Nationale Scene finner en plass for oppsetningen på høstprogrammet også. Uansett så ligger prosjektet an til å bli videreført til neste år.

«Det var en gang et menneske» er ikke det eneste stykket som har hatt et bekjennelses-preg under årets festspill. Slik er nemlig også samtidsdans-kompaniet Carte Blanche sin festspill-premiere «Birthmark», den første fra den nye teatersjefen Hooman Sharifi. Det er et klart brudd med den perfektjonistiske stilen til tidligere Carte Blanche-sjef Bruno Heynderickx og nærmere

LEVD LIV PÅ SCENEN: Vanlige folks drømmer, lengsler og skuffelser er blitt til forestillingen «Det var en gang et menneske», som har hatt flere ekstraforestillinger under Festspillene i Bergen.

FOTO: THOR BRØDRESKIFT

identitetsutforskningen i Sharifis frigruppe-bakgrunn.

Hans første bestilling «Birthmark» er nye verker fra kvinnelige koreografer, gjerne med et feministisk perspektiv, og med utforskning av kropp og kjønn. Resultatet er tre koreografier, den første med kun mannlige dansere på scenen, den andre med kun kvinnelige og den siste med hele ensemblet på podiet. De to første er de mest tradisjonelle, selv om også de er mer uvørne enn Carte Blanche-signaturen de senere årene.

Mest oppsiktsvekkende er den siste koreografien «A Drop of Sweat» fra koreografen Lina Majdalaine i samarbeid med ensemblet. Den er oppsiktsvekkende fordi den strengt tatt ikke inneholder dans, men i stedet ensembles betroelser omkring det å være danser: Det du ikke vil at

publikum skal legge merke til, men tror at det likevel gjør – og annet som kan være vanskelig å snakke om. Sharifi har uttalt at han ønsker å skrelle bort staffasje, men også at dansen skal peke ut mot større problemstillinger. «Birthmark» kan sees som en måte å nullstille ensemblet ved inngangen til hans sjefsperiode. Hvordan, det kan man også oppleve når forestillingen gjester Dansens Hus 26. til 30. august.

Mens Sharifi er ny i Carte Blanche, er festspillsjefen selv, danske Anders Beyer, i ferd med å avrunde sitt tredje program. Han har utvidet til 200 arrangementer, men også utvidet spekteret av sjangre. Det medvirker blant annet til at Jan Eggum fyller Grieghallen med originalensemblet fra sin nye plate «Rio», spilt inn med kremen av brasilianske musikere. Ikke alle kritikere har satt like stor pris

på denne sjangerblandingen i Norges eldste og mest ærverdige musikk- og teaterfestival, men alt i alt må Beyer sies å holde kvalitetskriteriet høyt, selv om han også utvider mot nye publikumsgrupper.

Denne politikken har også ført byens egne musikalske storheter inn under festspillparaplyen uavhengig av sjanger, en repertoartenkning som nådde et høydepunkt med festspillkvelden til gudfaren av opptil flere Bergen-bølger, HP Gundersen. En musikksamler som er byens egen, men som samtidig henter inn impulser fra kinesiske Nora Zheng og hennes strengeinstrument guzheng, like gjerne som kalifornisk amerikana fra vokalistoppdagelsen og skuespillerdatteren Maesha Pullman. En magisk stund mot slutten av Festspillene.

kultur@klassekampen.no